

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Андрій ФОМЕНКО**
____.____.2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Освітній ступінь: молодший бакалавр
Спеціальність: 053 Психологія
Освітня програма ДДУВС від 31.08.2020 № 649
Статус навчальної дисципліни: вибіркова
Мова навчання: українська

Дніпро – 2020

Психологія масової поведінки // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 14 с.

РОЗРОБНИК:

Шумейко О.М., старший викладач кафедри психології та педагогіки факультету соціально-психологічної освіти та управління Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Батраченко І.Г., професор кафедри педагогіки і психології Університету ім. А. Нобеля, д.психол.н, професор.

Гальцева Т.О., завідувач кафедри психології Дніпровської академії неперервної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

Рекомендовано Науково-методичною радою університету 25.08.2020, протокол № 11

Схвалено Вченою радою університету рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 2 років. « 27» серпня 2020, протокол № 12

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

навчальна – формування у здобувачів системи знань, яка складає теоретичну основу для розуміння проблематики психології масової поведінки та масових настроїв тощо; освоєння студентами системи знань про предмет, функції, завдання дисципліни; формування у студентів цілісного уявлення про соціально-психологічну проблематику механізмів функціонування масової поведінки, масової свідомості, маніпулюванням свідомістю мас а також забезпечення масової інформаційної безпеки в різних сферах професійної та суспільної діяльності.

розвиваюча – розвиток мислення та різних його видів; розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності, розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів; розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності; розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності; формування прагнення до саморозвитку;

виховна – виховання національної гідності і патріотизму, поваги до особистості; формування духовної основи і мудрості життя; виховання громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності; формування психологічної культури студентів; посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин, формування позитивної «Я – концепції» студента.

Завдання:

- формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічні особливості функціонування масової поведінки та основи захисту від маніпуляцією свідомістю мас;

- розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності,

- розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів;

- розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності;

- посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин;

- розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності;

- формування прагнення до саморозвитку;

- виховання національної гідності і патріотизму, громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності;

- виховання поваги до особистості;

- формування психологічної культури майбутнього фахівця-психолога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

1. Знань:

1) на понятійному рівні:

- психологія мас;
- масова свідомість;
- масова поведінка;
- особистість;
- масовий вплив;
- взаємодія;
- засоби масової комунікації;
- соціально-психологічна реальність;
- соціально-психологічні явища;
- соціальні відносини;
- професійне спілкування;
- управління масовою поведінкою;
- комунікативний вплив;
- панічні настрої;
- агресія;
- ЗМІ як елемент масового впливу;
- маніпуляції масовою свідомістю.

2) на фундаментальному рівні:

- предмет психології масової поведінки;
- методи попередження та управління поведінкою і масовими настроями;
- сфера масової комунікації;
- засоби масової комунікації;
- комунікативна психологія;
- теорії врегулювання соціальних та громадських конфліктів в психології;
- управління масовими конфліктами.

3) на практично-творчому рівні:

- психологічні передумови особистісного зростання і професійного самовизначення;
- емоційно-вольову регуляцію та саморегуляцію особистості;
- психологічні особливості спілкування;
- основні напрямки реалізації виховних функцій психолога;
- роль самовиховання в професійному зростанні психолога;
- шляхи запобігання та вирішення соціальних конфліктів за допомогою психологічних закономірностей масової поведінки.

2. Вмінь та навичок:

1) на репродуктивному рівні:

- аналізувати професійну діяльність з точки зору психологічної науки;
- використовувати психологічні знання про особистість в професійній діяльності;

- організувати на науковій психологічній основі спілкування в колективі, врегульовувати конфлікти в колективі, налагоджувати відносини з підлеглими, керівниками, громадянами;

- організувати на наукових засадах процеси виховання співробітників та підлеглих, а також самовиховання і самоосвіти;

2) на алгоритмічному рівні: .

- застосовувати методи отримання психологічних знань;

- враховувати професійно важливі якості, необхідні для ефективної професійної діяльності та організації особистої інформаційної безпеки.

3) на евристичному рівні:

- здійснювати психологічний супровід роботи ЗМІ, здійснювати профілактику конфліктної, асоціальної, девіантної та делінквентної поведінки в суспільстві з урахуванням знань психології масової поведінки, забезпечувати основи інформаційної безпеки на індивідуальному та груповому рівнях, здійснювати протидію масовим маніпуляціям зі свідомістю.

4) на творчому рівні:

- застосовувати психологічні знання в процесі вирішення професійних завдань;

- надавати психологічну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій людини.

3. Способів мислення: визначати правильність або хибність логічних побудов даної наукової галузі, кваліфікувати логічні помилки.

4. Професійних якостей: застосовувати набуті з дисципліни знання у професійній діяльності.

5. Світоглядних і громадянських якостей: обґрунтовувати та відстоювати власні думки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Психологія масової поведінки як навчальна дисципліна

Загальна характеристика курсу «Психологія масової поведінки»: предмет, об'єкт, мета, завдання, взаємозв'язки з іншими навчальними дисциплінами. Натовп, маси. Масова психологія, масова свідомість, несвідоме (індивідуальне та колективне). Архетипи. Масові настрої, масові рухи, масова поведінка. Масові психічні явища, масова комунікація.

ТЕМА 2. Психологічні аспекти масової поведінки

Масова поведінка у світлі психоемоційних явищ. Страх – рушійна сила поведінки мас. Забобони та ілюзії як інформаційно-психологічні фактори, що впливають на масову поведінку. Механізми стихійної масової поведінки. Зараження як механізм психології масової поведінки. Психологічні аспекти навіювання. Наслідування та його форми. Стереотипи у формуванні стилю масової поведінки.

ТЕМА 3. Масові рухи як стихійна організація мас.

Загальна характеристика масових рухів. Джерела виникнення та соціально-психологічні функції масових рухів. Мотиви участі у масових рухах: емоційно-афективна, ціннісно-раціональна, традиційна мотивація. Умови та етапи розвитку масових рухів. Види та характеристика масових рухів.

ТЕМА 4. Депресивні масові психічні явища.

Депресивні масові психічні явища та їх загальна характеристика. Масова паніка як феномен психологічної депресії. Умови виникнення та механізми розповсюдження масової паніки. Інформація, дезінформація та чутки як каталізатори виникнення масової паніки. Запобігання та способи попередження масової паніки.

ТЕМА 5. Агресія як масове психічне явища.

Поняття агресії та основні критерії її визначення. Види агресії. Біологічні, психологічні та соціальні чинники агресії. Особливості масової агресії. Агресія як інстинкт. Агресія як драйв. Агресія як соціальний феномен. Агресія у сфері суспільної комунікації. Агресивна аудиторія та способи подолання масових агресивних настроїв.

ТЕМА 6. Мода в истемі масових явищ, зв'язок моди та масової поведінки.

Сутність та психологічні особливості моди як явища. Мода як психологічний захист від звичаїв. Мода як масова комунікація. Мода і наслідування. Мода як форма демонстрації власного «Я». Фактори та критерії модності. Семіотика моди. Механізми творення модного образу (образ модника-

індивідуаліста, модника-сугестора). Процес та канали поширення моди. Соціально-психологічні функції моди. Мода як форма соціальної регуляції. Вплив моди на психологію мас.

ТЕМА 7. Маніпуляції масової свідомістю.

Зміст поняття «маніпуляції». Маніпулятивні технології в різних культурно-історичних умовах. Джерела та засоби маніпуляцій. Комплексні організаційні технології масового інформаційно-психологічного впливу. Технології таємного примусу особистості в масових інформаційних процесах.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки» передбачено:
– залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

БАЛ И	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні основних категорій і понять дисципліни «Психологія масової поведінки».
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні основних категорій і понять дисципліни, усвідомленні значення наукових знань для визначення, управління та розв'язання конфліктів.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття,

	що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: презентації результатів виконаних завдань та досліджень, контрольні питання, тестові завдання тощо.

Додаток 1.1.
до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Лариса Наливайко

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Освітній ступінь: молодший бакалавр

Спеціальність : 053 «Психологія»

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Курс 2 Група МБ-ПС-021

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ.заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1 семестр							
1	Тема 1. Психологія масової поведінки як навчальна дисципліна	20	5	2	2	-	5
2	Тема 2. Психологічні аспекти масової поведінки	10	4	2	-	2	10

3	Тема 3. Масові рухи як стихійна організація мас	10	4	2	2	-	10
4	Тема 4. Депресивні масові психічні явища. Паніка.	10	4	2	-	-	10
5	Тема 5. Агресія як масове психічне явище	10	4	2	-	2	10
6	Тема 6. Мода в системі масових явищ, зв'язок моди та масової поведінки	10	5	2	2	2	10
7	Тема 7. Маніпуляція масовою свідомістю	20	4	2	2	2	5
<i>Разом за навчальний рік</i>		90	30	14	8	8	60
<i>Форма підсумкового контролю</i>		ЗАЛІК					

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК

Додаток 2
до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ САМОСВІДОМОСТІ

Освітній ступінь молодший бакалавр

Спеціальність 053 психологія

на 2020/2021 навчальний рік

Підручники, навчальні посібники, інші методичні матеріали:

1. Васютинський В. Психологія влади в інтерактивному дискурсі. *Ї*. 2003. №30. С.62-79.
2. Дацаківська О. Маніпуляція як легітимаційна. *Ї*. 2003. № 30. С. 122-131.
3. Донченко О. Архетипи соціального життя і політика : глибинні регулятиви психополітичного просякдення. Київ: Либідь, 2001. 334 с.
4. Зеленін В. По той бік правди: НЛП як зброя інформаційно-пропагандистської війни: навчальний посібник. Київ : Люта справа, 2015. 384 с.
5. Кирчів А. Маніпуляція і національна безпека. *Ї*. 2003. №30. С. 54-71.
6. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ: Либідь, 2002. 255 с.
7. Мединська Ю. Колективне несвідоме як глибинна детермінанта етнічного менталітету / Ю. Мединська // Психологія і суспільство. 2004. № 2. С. 50-117.
8. Московічі С. Стратегії пропаганди і колективного навіювання *Ї*. 2003. №30. С.46-61.
9. Петрик В. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. Київ: Росава, 2006. 208 с.
10. Пітерс Дж. Слова на вітрі. Історія ідеї комунікації. Київ: КМ Академія, 2004. 302 с.
11. Різун В. Загальна характеристика масовоінформаційної діяльності Київ, 2000. 34 с.
12. Різун В. Лінгвістика впливу Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 148 с.
13. Різун В. Маси : текст лекцій. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський

університет», 2003. 118 с.

14. Різун В. Теорія масової комунікації : підручник. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.crnhq.org>.
2. <http://chitalka.info/psy.html>
3. <http://www.igidravlika.com>
4. <http://socion.club.org.ua/>
5. <http://psy.ft.inc.ru/index.shtml>
6. <http://tests.perchik.ru/>
7. http://polbu.ru/moreno_sociometry

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

_____ **Тимофій ДЕМЧУК**